

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ ІВАНА ЧЕРНЯХОВСЬКОГО

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА
СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**МЕТОДИКА НАПИСАННЯ
ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ**
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	017 Фізична культура і спорт
Спеціалізація	Фізичне виховання і спорт у Збройних Силах

Розглянуто та схвалено Вченою радою навчально-наукового інституту фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського (протокол № 5 від 16 грудня 2019 року)

Вербин Н. Б., Корнієнко О. Д., Свистун В. І. Методика написання та захисту кваліфікаційних робіт: метод. реком.; за ред. В. І. Свистун. Київ : НУОУ імені Івана Черняхівського, 2019. 35 с.

Методичні рекомендації розроблені на кафедрі теорії, методики та організації фізичної підготовки і спорту навчально-наукового інституту фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського відповідно до нормативних документів Міністерства освіти і науки України та Міністерства оборони України.

ЗМІСТ

Розділ 1.	Організація написання кваліфікаційної роботи	4
	1.1. Кваліфікаційна робота як форма державної атестації випускника військового закладу вищої освіти	4
	1.2. Порядок визначення і затвердження тематики кваліфікаційних робіт	4
	1.3. Науковий керівник та його завдання	7
	1.4. Послідовність виконання кваліфікаційної роботи	8
	1.5. Організаційні етапи написання кваліфікаційної роботи.....	11
	1.6. Контроль за виконанням кваліфікаційної роботи.....	12
Розділ 2.	Структура та зміст кваліфікаційної роботи	13
Розділ 3.	Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи.....	17
	3.1. Загальні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи.....	17
	3.2. Оформлення розділів (підрозділів)	17
	3.3. Нумерація	18
	3.4. Вимоги до оформлення ілюстрацій, таблиць, формул та додатків	18
	3.5. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела	20
Розділ 4.	Підготовка, порядок та процедура захисту кваліфікаційної роботи	22
	4.1. Попередній захист кваліфікаційної роботи	22
	4.2. Рецензування кваліфікаційної роботи	22
	4.3. Підготовка роботи до захисту	24
	4.4. Захист кваліфікаційної роботи.....	24
	4.5. Оцінювання кваліфікаційної роботи	25
	4.6. Порядок зберігання кваліфікаційних робіт	26
	Додатки.....	27
	Список літератури.....	35

Розділ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1. Кваліфікаційна робота як форма державної атестації випускника військового закладу вищої освіти

Згідно з навчальним планом підготовки фахівців з вищою освітою, кваліфікаційна робота – одна з форм державної атестації, що виконують випускники за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр” за спеціальністю 017 “Фізична культура і спорт”, спеціалізацією “Фізичне виховання і спорт у Збройних Силах”.

Кваліфікаційна робота є самостійним науковим дослідженням курсанта, що виконується ним на завершальному етапі навчання

Кваліфікаційна робота випускника першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є дослідженням (розробкою) у межах освітньої програми конкретного проблемного питання чи науково-практичного (методичного) завдання з елементами наукового пошуку.

Основною метою написання кваліфікаційної роботи є оволодіння курсантами інтегральною здатністю розв’язувати складні завдання й проблеми в професійній діяльності, що передбачає проведення дослідницько-пошукових дій на основі засвоєних за період навчання загально-професійних, військово-професійних компетентностей відповідно до вимог стандартів вищої освіти. Вона передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх у вирішенні конкретних військово-професійних, пов’язаних з фізичним вихованням і спортом у Збройних Силах, завдань; формування наукового світогляду, навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов’язаних з темою роботи, оволодіння методологією та методами наукового дослідження тощо.

Кваліфікаційна робота як самостійна науково-дослідницька робота виконується з метою здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”. Основне завдання її автора – продемонструвати рівень професійної кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання.

Виконання кваліфікаційної роботи та її захист дають змогу визначити рівень теоретичної і практичної видів підготовки курсанта, перевірити його спроможність бути дипломованим фахівцем з освітньої програми за спеціальністю 017 “Фізична культура і спорт”, спеціалізацією “Фізичне виховання і спорт у Збройних Силах”.

1.2. Порядок визначення і затвердження тематики кваліфікаційних робіт

Теми орієнтовних кваліфікаційних робіт подають науково-педагогічні працівники кафедри до початку навчального року.

Тематика кваліфікаційних робіт також формується за участю посадових осіб органів військового управління, структурних підрозділів Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних сил України, яким підпорядкований ВВНЗ (ВПН ВНЗ) в інтересах яких здійснюється підготовка військових фахівців та погоджується із замовником на підготовку таких фахівців.

Тематика кваліфікаційних робіт оновлюються кожного навчального року та затверджуються рішенням вченої ради інституту.

Тематика кваліфікаційних робіт має бути сформульована відповідно до програмних компетентностей (табл. 1) та програмних результатів (табл. 2), визначених в освітньо-професійній програмі:

Таблиця 1

Перелік програмних компетентностей згідно освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 017 Фізична культура і спорт, спеціалізація – Фізичне виховання і спорт у Збройних Силах

Шифр програмних компетентностей	Зміст програмних компетентностей
<i>Загально-професійні компетентності за спеціальністю (ПКз)</i>	
ПКз-3	здатність застосовувати знання про будову та функціонування організму людини
ПКз-6	володіння методами якісного і ефективного розв’язання завдань фізичного виховання під час проведення конкретного заняття фізичними вправами
ПКз-7	здатність до організації оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення
ПКз-8	здатність застосовувати сучасні технології управління суб’єктами сфери фізичної культури і спорту
ПКз-9	здатність забезпечувати формування фізичної культури особистості
ПКз-15	здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів
<i>Військово-спеціальні компетентності за спеціалізацією (СКв)</i>	
СКв-1	здатність формувати процес фізичної підготовки в умовах повсякденної службової діяльності військовослужбовців
СКв-2	здатність на основі керівних документів організувати систему фізичної підготовки військової частини
СКв-3	здатність застосовувати знання з технології розробки проектів спортивних об’єктів, їх експлуатації та обслуговування
СКв-4	здатність на основі аналізу фізичної підготовки інших держав застосовувати новітні технології фізичного вдосконалення військовослужбовців
СКв-5	здатність організувати та проводити навчально-тренувальні заняття та змагання з військово-прикладних видів спорту
СКв-6	здатність організувати та проводити основні форми фізичної підготовки, підтримувати високу фізичну підготовленість особового складу

**Перелік програмних результатів згідно освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 017 Фізична культура і
спорт, спеціалізація – Фізичне виховання і спорт у Збройних Силах**

Шифр програмних результатів	Зміст програмних результатів
<i>Підготовка зі спеціальності</i>	
РНп-4	знати форму та будову людського організму, а також складових його органів та систем. Застосовувати у професійній діяльності знання анатомічних, фізіологічних, біохімічних, біомеханічних та гігієнічних аспектів занять фізичною культурою і спортом. Використовувати знання про зміни людського організму. Оцінювати роботу основних систем організму людини та застосовувати дані знання під час організації занять фізичними вправами
РНп-5	використовувати знання про зміни людського організму. Оцінювати роботу основних систем організму людини та застосовувати дані знання під час організації занять фізичними вправами
РНп-8	застосовувати знання фізіологічних закономірностей життєдіяльності людини в умовах спокою, при м'язовій діяльності та в умовах психоемоційних напружень
РНп-21	здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем
РНп-22	підбирати та застосовувати адекватні методи і засоби проведення занять, способи організації діяльності осіб, що займаються
РНп-25	розвивати основні фізичні якості та їх прояви за допомогою різних засобів та методів
РНп-26	використовувати різні способи оцінювання навантаження, і визначати реакцію організму
РНп-27	складати документи з планування різних форм занять з фізичного виховання. Управління, прогнозування та програмування у фізичному вихованні
РНп-37	продемонструвати техніку виконання вправ, прийомів і дій за видами підготовки Бойової армійської системи, володіти методикою проведення навчально-тренувальних занять, виконувати фізичні вправи, прийоми та дії за стандартами підготовки (нормативними вимогами)
<i>Підготовка зі спеціалізації</i>	
РНс-1	розробляти документи планування з питань фізичної підготовки і спорту
РНс-2	організовувати підготовку командирів підрозділів і громадського спортивного активу
РНс-3	планувати та вести облік показників фізичної підготовленості особового складу
РНс-4	знати обсяг та завдання всіх видів забезпечення фізичної підготовки
РНс-5	знати вимоги щодо заходів з планування, організації та проведення будівництва, ремонту та експлуатації спортивних споруд
РНс-6	аналізувати досвід організації фізичної підготовки іноземних держав та впроваджувати у підпорядкованих підрозділах
РНс-7	володіти методикою проведення навчально-тренувальних та інших видів занять, в т.ч. за Бойовою армійською системою (БАРС)
РНс-8	володіти методикою проведення навчально-тренувальних занять та змагань з багатоборства ВСК
РНс-9	володіти методикою застосування засобів гирьового спорту в організації форм фізичної підготовки

РНс-10	володіти методикою проведення навчально-тренувальних занять зі стрільби
РНс-11	володіти методикою проведення навчально-тренувальних занять з літнього військового біатлону
РНс-12	володіти методикою організації занять за видами підготовки БАРС
РНс-13	володіти методикою проведення навчально-тренувальних занять з подолання перешкод, прискороного пересування, у т.ч. в складі підрозділу у відповідності до етапу навчання
РНс-14	володіти методикою проведення тренування прийомів рукопашного бою

Зміни чи уточнення у формулюванні затвердженої теми можуть бути внесені лише за об'єктивних причин та за згодою наукового керівника (з обґрунтуванням змін) *не пізніше* наказу начальника університету про допуск до захисту роботи. Будь-яка довільна зміна курсантом теми роботи не допускається.

Тема – це згорнутий в одне речення головний зміст наукової проблеми, вивченню якої вона присвячена. За допомогою ключових понять і сутнісних зв'язків між ними тема виражає головну ідею, мотив, спрямування кваліфікаційної роботи.

Тема атестаційної роботи має окреслювати межі проведення дослідження, відобразити мету і відповідати змісту роботи.

Назва теми атестаційної роботи має бути короткою, лаконічною.

У назві не можна вживати скорочення та аббревіатури, починати назву зі слів “Вивчення процесу...”, “Дослідження шляхів...”, “Розробка і дослідження...”, “Деякі питання...”, “Матеріали до вивчення...”, “До питання...” тощо.

1.3. Науковий керівник та його завдання

Науковими керівниками кваліфікаційних робіт призначають наукових та науково-педагогічних працівників (професор, доцент) Інституту.

В окремих випадках допускається керування кваліфікаційною роботою старшими викладачами та асистентами, які є провідними фахівцями з питань, що висвітлюються в роботі, і здатні надати курсанту суттєву організаційно-методичну допомогу в підготовці роботи, її оформленні та захисті.

Науковий керівник роботи:

допомагає курсанту обрати найбільш перспективний і актуальний напрям дослідження;

знайомить курсанта з вимогами щодо підготовки та захисту кваліфікаційної роботи;

надає допомогу щодо розробки календарного плану-графіку на весь період виконання дослідження (від вибору теми до захисту роботи);

рекомендує курсанту наукові джерела з теми роботи;

консультує;

відслідковує хід написання роботи, контролює своєчасне подання роботи до захисту;

готує відгук на кваліфікаційну роботу та оголошує його на її захисті.

1.4. Послідовність виконання кваліфікаційної роботи

Складання календарного плану роботи

Курсанту необхідно скласти *календарний план роботи* над кваліфікаційною роботою із зазначенням усіх етапів та термінів її виконання.

Календарний план підписується курсантом, науковим керівником та затверджується на засіданні відповідної кафедри. Календарний план складається у 2-х примірниках: один отримує курсант, другий – зберігається на кафедрі. Зміна плану виконання кваліфікаційної роботи допускається тільки за згодою наукового керівника (Додаток А).

Вибір теми

Тему кваліфікаційної роботи курсант обирає самостійно, відповідно до особистих наукових інтересів, протягом 2-х тижнів з моменту ознайомлення з переліком тем кваліфікаційних робіт і подає на кафедру *заяву* із зазначенням обраної теми.

Кінцеві строки подання заяв для курсантів денної та заочної форм навчання до 30 вересня поточного навчального року. Кожна тема може бути обрана лише одним курсантом.

Курсант може запропонувати свою тему кваліфікаційної роботи за умови обґрунтування доцільності її розроблення та актуальності. Якщо тема відповідає спеціальності 017 «Фізична культура і спорт», то може бути затверджена кафедрою.

Обрана тема кваліфікаційної роботи закріплюється за курсантом і не може бути змінена ним на власний розсуд, оскільки, навіть, незначні зміни у формулюванні роботи вважаються невідповідністю затвердженій темі роботи.

Важливо! Від теми кваліфікаційної роботи залежить ступінь важкості її виконання. Тому до вибору теми слід підходити дуже ретельно та виважено.

Чим ширшою є тема дослідження, тим більше доведеться працювати над роботою.

Надто вузька та специфічна тема може призвести до того, що курсант виявиться неспроможний її виконати.

Тому варто перед вибором теми проконсультуватися з науковим керівником чи викладачем кафедри.

Підбір літератури

Після визначення теми роботи необхідно розпочати пошук літератури. Варто переглянути всі види джерел, зміст яких пов'язаний з темою кваліфікаційної роботи. Це можуть бути матеріали, надруковані в різних вітчизняних і зарубіжних виданнях, звіти про науково-дослідні роботи, дисертації, депоновані рукописи офіційні матеріали тощо.

Якщо з даного питання існує *бібліографічний довідник*, треба його використати, користуючись посиланнями на інші джерела.

Також необхідно з'ясувати перелік *періодичних видань*, в яких можуть бути опубліковані необхідні матеріали. Це, насамперед, такі журнали як: “Актуальні проблеми фізичної культури і спорту”, “Молода спортивна наука України”, “Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)”, “Педагогіка, психологія і медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту”, “Слобожанський науково-спортивний вісник”, “Спортивний вісник Придніпров'я”, “Теорія і методика фізичного виховання і спорту”, “Фізична активність, здоров'я і спорт”, “Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві” та інші.

Технологізація інформаційних процесів актуалізує пошук інформації в новому інформаційному середовищі – *Інтернеті* – велика віртуальна бібліотека, у якій зберігається неймовірне розмаїття інформації з будь-якого питання.

Використовувати треба кілька пошукових систем, оскільки всі вони різні, всі працюють з неоднаковою швидкістю і кожна використовує свої ключові слова. Їхні назви можна додати у список вибраних сторінок, що в подальшому полегшить доступ до них

Українські пошукові системи.

Мета – найпопулярніша пошукова система, яка використовується для пошуку по українських серверах і серверах з українською тематикою.

UAportal – український портал – пошукова система і систематичний каталог.

UAport – українська пошукова система надає можливість пошуку інформації по українських серверах. Має тематичний каталог мережевих ресурсів України і регіональний каталог Web-ресурсів. Сайти з усіх областей України.

Зарубіжні пошукові системи

Google in English – Google – це потужна і популярна пошукова система, яка має множини додаткових сервісів.

Google in Ukraine – забезпечує пошук інформації в Інтернеті російською та українською мовами.

Google in RU – забезпечує пошук в Інтернеті і пошук інформації, вираженої російською мовою.

AltaVista – одна з найстаріших й великих пошукових систем. Призначена для пошуку як спеціальної інформації у певній галузі знань, так і для пошуку інформації загального характеру.

HotBot – теж призначена для пошуку як спеціальної інформації у певній галузі знань, так і для пошуку інформації загального характеру.

Yahoo! – перша і одна з найпопулярніших пошукових систем.

Bing – нова пошукова система компанії Microsoft.

Доцільно ознайомитися з *електронними версіями* газет, журналів та інших видань. Спробуйте зайти на такі сторінки:

<http://www.publist.com/> – сайт містить статті з понад 150 тис. журналів та інформаційних бюлетенів, допоможе знайти значну кількість корисних

посилань, має велику кількість анотацій;

<http://www.mediafinder.com/> – сайт містить матеріали понад 100 тис. видань, а також пропонує придбати списки розсилок; надає можливість здійснювати безкоштовний пошук за базою даних, ключовими словами чи категоріями;

<http://www.ajr.newslink.org/> – на сайті розміщено понад 3000 американських і 2000 інших зарубіжних газет, посилання на університетські видання;

www.lib.ua-ru.net – інформаційний портал, на якому розміщені безкоштовні автореферати до українських дисертацій, каталог українських і російських дисертацій, каталог навчальних книг зі змістом до кожної книги та можливістю безкоштовної доставки окремих сторінок для освітніх цілей.

Курсант має спиратися на *праці науковців*: чим ширше і різноманітніше коло наукової літератури, які він використав, тим вищою є теоретична та практична цінність його дослідження.

Важливо записувати (зберігати, якщо це електронне джерело) вихідні дані праць та коротку анотацію з тим, щоб в подальшому, формуючи список використаних джерел, не втратити їх .

Кожна цитата має супроводжуватися точним описом джерела з позначенням сторінок, на яких опубліковано цей матеріал.

Оскільки використання думки іншого автора як особистої є грубим порушенням літературної та наукової етики й кваліфікується як *плагіат*.

Складання попереднього плану роботи та узгодження його з науковим керівником

Після того, як зібрано й систематизовано інформаційний матеріал, складається детальний *план кваліфікаційної роботи*.

Курсант має запропонувати власне бачення структури кваліфікаційної роботи: кількість розділів, підрозділів, а також їх робочі назви.

Кваліфікаційна робота відрізняється від курсової роботи, тим що курсант має самостійно застосовувати набуті знання та навички.

Процес уточнення структури кваліфікаційної роботи може тривати протягом її написання.

Попередній план роботи необхідно обов'язково узгодити з науковим керівником, який у разі виникнення зауважень, рекомендує внести зміни.

Визначення об'єкта та предмета дослідження, формулювання мети та завдань

Після складання плану роботи, курсант має визначити *об'єкт, предмет дослідження* (що саме він буде досліджувати), його *мету* й *завдання*.

Викладення основного тексту кваліфікаційної роботи

Проаналізований та систематизований матеріал викладається відповідно до змісту окремими розділами і підрозділами. Кожний розділ висвітлює самостійне питання, а підрозділ – окрему частину цього питання.

Тема має бути логічно розкрита, тому працюючи над розділом, необхідно усвідомити його головну ідею, а також тези кожного підрозділу. Тези необхідно підтверджувати фактами, думками різних авторів, результатами анкетування та експерименту, аналізом конкретного практичного досвіду.

Недопустимо безсистемне викладення фактів без достатнього їх осмислення та узагальнення.

Після кожного розділу та в кінці роботи формулюються *висновки*.

Подання кваліфікаційної роботи науковому керівнику

Для ознайомлення та формулювання рекомендацій і зауважень курсант заздалегідь подає, оформлену за вимогами, кваліфікаційну роботу науковому керівнику для ознайомлення з нею.

За необхідності науковий керівник надає зауваження (що зроблено неправильно) та рекомендації (як треба зробити правильно).

Усунення зауважень, доопрацювання роботи

Після усунення зауважень курсант має перевірити, уточнити назви розділів, підрозділів, таблиць, послідовність розміщення матеріалу, вивірити цифрові дані, обґрунтованість і чіткість формулювань, висновків та рекомендацій. Після цього подає на кафедру кваліфікаційну роботу у прошитому та електронному вигляді та готується до захисту (виступ, презентація).

1.5. Організаційні етапи написання кваліфікаційної роботи

Після визначення теми на кафедрі, курсант з науковим керівником розробляє *індивідуальний план* виконання кваліфікаційної роботи із зазначенням усіх етапів та офіційних термінів виконання. План підписується курсантом, науковим керівником та затверджується на засіданні відповідної кафедри. Індивідуальний план складається у 2-х примірниках: один отримує курсант, другий – зберігається на кафедрі. Зміна плану виконання кваліфікаційної роботи допускається тільки за згодою наукового керівника (Додаток А).

Над кваліфікаційною роботою курсант працює під контролем наукового керівника протягом всього навчального року.

Написання кваліфікаційної роботи складається з таких етапів:

підготовчого, що починається з вибору курсантом теми й отримання індивідуального завдання від керівника кваліфікаційної роботи щодо питань, які необхідно вирішити: ознайомлення зі станом проблеми, збирання фактичних матеріалів, проведення необхідного огляду та аналізу аналогічних програмних розробок та їх застосування у відповідних галузях тощо;

основного, що реалізовується відповідно до вимог щодо організації наукового дослідження і передбачає на основі вивчення досвіду роботи, проведення експерименту чи анкетування, збирання фактичного матеріалу під час стажування, обробка фактичного матеріалу, викладення тексту роботи

згідно з її структурою, формулювання висновків та рекомендацій, підготовка публікацій з тематики дослідження;

підсумково-оформлювального, що здійснюється під час проходження стажування і завершується орієнтовно за місяць до захисту кваліфікаційної роботи. На цьому етапі робота має бути повністю виконана та перевірена керівником;

заключного, що включає отримання відгуку наукового керівника та рецензії на кваліфікаційну роботу від кваліфікованого фахівця відповідного профілю (за яким виконувалася робота), як правило, з іншого підрозділу чи установи, проведення попереднього захисту на кафедрі, одержання візи начальника випускової кафедри про допуск до захисту, подання роботи до ЕК.

1.6. Контроль за виконанням кваліфікаційної роботи

Безпосередній контроль за виконанням кваліфікаційної роботи відповідно до календарного плану здійснює науковий керівник. Інформація наукових керівників про хід виконання курсантами кваліфікаційних робіт заслуховується на засіданнях кафедри протягом навчального року двічі – у січні та квітні. При цьому відзначається, як курсант виконує роботу, які виникли труднощі та яких заходів треба вжити для їх подолання.

Якщо робота не виконана вчасно з причин неорганізованості чи недисциплінованості курсанта, кафедра має право не пізніше 20 днів до початку роботи ЕК рекомендувати його відсторонення від захисту, що обов'язково фіксується в рішенні кафедри. Це є підставою для порушення клопотання про відрахування курсанта за невиконання навчального плану.

Курсант, який отримав оцінку “незадовільно” під час захисту кваліфікаційної роботи, не позбавляється права продовжувати складати інші екзамени. У таких випадках після завершення атестації курсант відраховується з ВВНЗ (ВНП ВНЗ) як такий, що виконав навчальний план, але не пройшов атестації. При цьому йому видається академічна довідка.

Курсанти, відраховані з ВВНЗ (ВНП ВНЗ), направляються на військовий облік до військового комісаріату за місцем проживання у порядку, визначеному законодавством.

Розділ 2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Обов'язковими структурними елементами кваліфікаційної роботи є:

1. **Титульна сторінка роботи** (Додаток Б). На ньому зазначаються міністерство, назва вишу, факультету, кафедри, де виконується робота, назва теми роботи, прізвище та ініціали курсанта, прізвище й ініціали наукового керівника, його науковий ступінь та вчене звання, рік і місце виконання роботи.

2. **Зміст**, який містить найменування кожного елемента плану кваліфікаційної роботи (вступ, розділи, підрозділи, висновки, список використаних джерел, додатки) з номером його початкової сторінки (Додаток В).

3. **Перелік умовних позначень, символів, одиниць і термінів**. Якщо у роботі використовується значна кількість скорочень, аббревіатур, символів, позначень тощо, то їх виокремлюють у цьому переліку. Перелік друкується двома колонками, у яких, ліворуч за абеткою наводять скорочення, праворуч – їхнє значення.

Якщо спеціальні терміни, символи, позначення тощо повторюються менше 3-ох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

4. **Вступ**. У вступі розкривається актуальність обраної теми, окреслюється коло питань, яким присвячена робота, формулюється мета роботи, визначається об'єкт та предмет дослідження, наводиться обґрунтування необхідності проведення дослідження та інші вихідні дані до кваліфікаційної роботи.

Вступ є однією з найбільш важливих частин роботи, в якій стисло, концентровано представлено всю роботу.

Доцільно, щоб вступ складався з таких структурних частин:

Актуальність теми.

Актуальність теми дослідження – обов'язкова вимога до кваліфікаційної роботи, перший критерій, за яким здійснюється її оцінювання.

Актуальність теми (від лат. *actualis* – дієвість) – це важливість, суттєве значення, відповідність теми дослідження сучасним потребам певної галузі науки та перспективам її розвитку, практичним завданням відповідної сфери діяльності.

Актуальність дослідження визначається тим, як його результати сприятимуть вирішенню конкретних практичних завдань чи усуненню існуючих теоретичних суперечностей у фізичному вихованні і спорті у Збройних силах. Тому курсант має пояснити: чому важливо досліджувати саме цю тему.

Висвітлення актуальності має бути стислим. Достатньо в межах однієї сторінки коротко викласти: сутність проблеми дослідження; суттєве значення для подальшого розвитку відповідної галузі науки; соціальну значущість проблеми дослідження; доцільність роботи та її відмінність у порівнянні з уже відомими фактами розв'язання проблеми.

Мета. Формулювання мети дослідження спрямоване на кінцевий результат, що має одержати курсант у процесі наукової діяльності протягом написання роботи. Мета передбачає відповідь на запитання «що я планую одержати і яким має бути цей результат?».

Не потрібно формулювати мету як “Дослідження...”, “Вивчення...”, тому що такі слова вказують не на саму мету, а на засіб її досягнення.

Відповідно до визначеної мети формулюються *завдання*, що деталізують та розкривають мету.

Завдання – це деталізований перелік дій, що мають бути здійснені в процесі наукового дослідження з метою реалізації поставленої мети.

Завдання наукового дослідження формулюють за допомогою таких основних дієслів: вивчити ...; розробити ...; виявити ...; встановити ...; обґрунтувати ...; визначити ...; перевірити.

Сукупність завдань має дати уявлення про те, що необхідно зробити для розв’язання поставленої мети.

Завдання дослідження мають передбачати:

вивчення певних теоретичних питань, що стосуються проблеми дослідження (наприклад, *виявлення сутності* понять, явищ, процесів, *встановлення* ознак, властивостей, *визначення та обґрунтування* критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо);

вивчення практики вирішення проблеми, виявлення її стану, вад та складнощів, їх причин, типових особливостей передового досвіду;

обґрунтування необхідних заходів щодо вирішення проблеми;

експериментальна перевірка запропонованих заходів;

розроблення методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження у військовій практиці відповідних військових частин (установ).

Кількість завдань наукового дослідження має бути мінімальною за ознакою їх необхідності й достатності у межах конкретної пошукової роботи (як правило, від 1 до 3).

Завдання мають бути повною мірою розкриті в основному змісті роботи.

Об’єкт дослідження – це те, на що спрямований процес пізнання науковця, це процес чи явище, у межах якого виникають проблеми (чи проблема) для вивчення.

Об’єкт дослідження здебільшого є широким, інтегральним поняттям.

Визначити об’єкт наукового дослідження означає дати відповідь на запитання «що розглядається у дослідженні?».

Предмет дослідження – це та частина об’єкта, що безпосередньо піддається дослідженню і визначає його тему. Відтак, предмет дослідження є поняттям більш вузьким порівняно з об’єктом, тобто предмет дослідження – це та частина об’єкта, що безпосередньо вивчається.

Об’єкт і предмет співвідносяться як загальне і часткове. В об’єкті виділяється та його частина, яка й стане предметом дослідження.

Елементи наукової новизни отриманих результатів. Оскільки кваліфікаційна робота є самостійним науковим дослідженням курсанта, то має

містити елементи наукової новизни отриманих результатів на рівнях розширення, доповнення відомих даних; конкретизації відомих даних, поширення відомих результатів на новий клас об'єктів, систем.

Формулювати наукову новизну отриманих результатів прийнято за допомогою таких фраз: *вперше ...*; *удосконалено ...*; *дістало подальшого розвитку ...*

Апробація результатів та публікації (у разі наявності). Наводяться дані щодо участі автора в конференціях, круглих столах, засіданнях наукового гуртка з оголошенням результатів своєї роботи, що має підтвердження (опубліковані тези, статті чи програма конференції).

Зазначається загальна кількість конференцій/семінарів, їх назва, рік та місце проведення, а також вказується кількість публікацій з теми.

Обсяг вступу не має перевищувати 2–3 сторінки.

5. Основна частина.

В основній частині роботи:

викладається зміст дослідження: основні теоретичні положення, що визначають сутність обраної теми, предмет дослідження;

розкриваються визначені у вступі завдання та мета роботи. Якщо завдання не розкриті чи розкриті частково, вважається, що робота не виконана. Це стосується й мети.

Основний текст роботи має бути структурованим, тобто поділений на відповідні розділи та підрозділи. Найбільш вдалим є поділ кваліфікаційної роботи на 3 розділи. Кількість підрозділів визначається курсантом самостійно, наприклад, розділи поділялися на 2 чи 3 підрозділи.

При написанні тексту роботи курсант може використовувати цитування думок інших авторів, на які він має обов'язково посилатися, інакше робота вважатиметься плагіатом і не може бути допущена до захисту. Важливо щоб студент в тексті роботи викладав власні думки та робив самостійні висновки.

У кінці кожного розділу формулюються *висновки* зі стислим викладенням наведених у розділі результатів.

6. *Висновки* мають містити чіткий виклад найбільш важливих результатів дослідження з пропозиціями та побажаннями щодо подальшого дослідження теми. У висновках мають бути сформульовані шляхи розв'язання проблемних питань, що досліджуються у роботі.

Важливо, щоб сформульовані висновки відповідали поставленим завданням. Якщо висновки жодним чином не стосуються завдань, тоді робота вважається не виконаною і не може бути позитивно оцінена.

Висновки є повністю власною думкою курсанта й не мають містити цитувань чи повторювати чужі думки.

7. Список використаних джерел упорядковується за алфавітом.

Бібліографічний опис джерел та літератури складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної чи видавничої справи (Додаток Д).

Якщо список містить посилання на літературу та джерела, записані як кириличними літерами, так і латинськими, то спочатку потрібно подавати ті, що записані кирилицею, а потім латиницею (за алфавітом).

Кількість використаних джерел у кваліфікаційній роботі освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” – не менше 25.

8. *Додатки.* За необхідності до додатків доцільно включити допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи: інструкції та методики, опис алгоритмів дій (конспекти занять, інших навчальних заходів тощо); ілюстрації допоміжного характеру (таблиці, діаграми, схеми, графіки, карти тощо); формули і розрахунки, зразки анкет, тестів, опитувальних листів та ін.

Додатки нумеруються арабськими літерами. На кожний додаток мають бути посилання в тексті, наприклад, “... описано в інструкції користувача (Додаток З)”. При повторному згадуванні використовують вислів “(див. додаток З)”.

Розділ 3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

3.1. Загальні вимоги до оформлення кваліфікаційних робіт

Кваліфікаційна робота друкується на аркушах білого паперу формату А 4 (210x297 мм). Основний текст роботи друкується з одного боку аркуша через 1,5 комп'ютерних інтервали шрифтом Times New Roman, розмір шрифту – 14. Абзацний відступ – 1,25 мм.

Текст необхідно друкувати, залишаючи відступи таких розмірів: лівий – 30 мм, верхній, нижній – 20 мм, правий – 10 мм.

У тексті кваліфікаційної роботи необхідно дотримуватись рівномірної щільності, контрастності та чіткості зображення.

Робота подається до захисту у переплетеному вигляді.

Кваліфікаційна робота виконується українською мовою.

Текст кваліфікаційної роботи має бути стислий, точний та логічно послідовний, з дотриманням наукового стилю та норм чинного правопису української мови.

Рекомендований обсяг кваліфікаційної роботи – 50–70 сторінок без урахування додатків.

3.2. Оформлення розділів (підрозділів)

Назви структурних частин кваліфікаційної роботи – “ЗМІСТ”, “ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ”, “ВСТУП”, “РОЗДІЛ”, “ВИСНОВКИ”, “СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”, “ДОДАТКИ” друкують великими літерами жирним шрифтом по центру сторінки.

Крапка після назв структурних частин роботи не ставиться.

Назва *розділу* друкується під словом «РОЗДІЛ».

Розділ не може мати таку ж назву як робота.

Назви *підрозділів* друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Якщо назва складається з кількох речень, їх розділяють крапкою.

Номер підрозділу є складним і складається з номера розділу в межах роботи і порядкового номера підрозділу в межах розділу, що між собою розділяються крапкою, наприклад 1.1., 1.2., 2.1., 2.2. тощо.

Кожна структурна частина роботи починається з нової сторінки (*крім* підрозділів і пунктів у межах розділу). Відстань між назвою розділу та текстом чи назвою підрозділу – 2 інтервали.

Текст нового підрозділу продовжується на тій же сторінці, на якій закінчився попередній підрозділ, якщо відстань до кінця сторінки більша, чим 6 рядків. Якщо відстань до кінця сторінки складає менше 6 рядків, то новий підрозділ доцільно перенести на іншу сторінку.

Відстань між назвою підрозділу та текстом не містить інтервалів, а відстань між текстом попереднього підрозділу та назвою наступного підрозділу – 2 інтервали.

3.3. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою роботи є титульний лист, який враховують до загальної нумерації сторінок роботи, проте номер сторінки не ставлять. На наступних сторінках номер проставляється в *правому верхньому* куті сторінки без крапки наприкінці.

Рисунки і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок документа.

3.4. Вимоги до оформлення ілюстрацій, таблиць, формул та додатків

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) розташовують безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, чи на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання у тексті.

Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно зробити певні посилання, дотримуючись вимог чинного законодавства щодо авторських прав.

Креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, що містяться у тексті, мають відповідати вимогам державних стандартів.

Назву *ілюстрації* розміщують безпосередньо під зображенням. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисуночний надпис). Ілюстрації позначаються словом “Рисунок...”, яке разом із назвою ілюстрації розташовують після пояснювальних даних, наприклад: “Рис. 3.1. Рівні розвиненості...”.

Ілюстрації нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, перший рисунок третього розділу позначається як “Рис. 3.1”.

Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, “Рис. 3.1”.

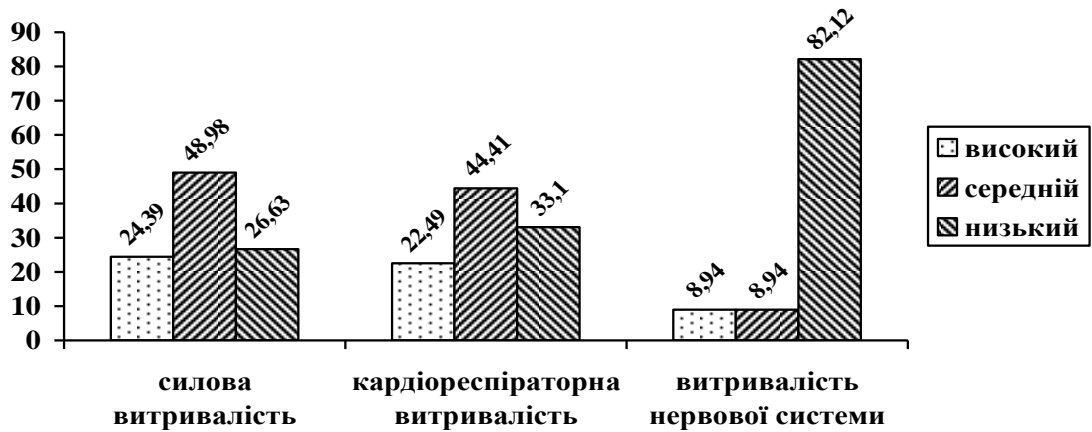

Рис. 3.1. Рівні розвиненості силової, кардіореспіраторної та витривалості нервової системи майбутніх МВУ, у %

Таблиці. Цифровий матеріал здебільшого оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше чи на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання у тексті.

Таблиці потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу (за винятком додатків). Номер таблиці складається з номера розділу й порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою. Наприклад: третя таблиця третього розділу позначається як “Таблиця 3.3”. Слово “Таблиця” розміщують праворуч над таблицею – курсивом. Якщо таблиця переходить на наступну сторінку, то над іншими частинами пишуть “Продовження таблиці” із зазначенням номера.

Назва таблиці є обов’язковою, її розміщують над таблицею по центру. Назву і слово “Таблиця” починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Заголовки таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони становлять одне речення із заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки й підзаголовки граф зазначають в однині.

Таблиця 1.1

Назва таблиці				
Заголовок граfi	Заголовок граfi	Заголовок граfi	Заголовок граfi	
			підзаголовок граfi	підзаголовок граfi
Заголовок				
Заголовок				

Посилання на таблиці вказують скорочено, наприклад, «... подано в табл. 1.1.» (перша таблиця першого розділу). У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово “дивись”, наприклад: “див. табл. 3.3”.

Розвиненість силової витривалості нервової системи військовослужбовців

№ з/п	Назва вправи	Рівні розвиненості							
		високий		середній		низький		всього	
		к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%
Вправи для визначення силової витривалості									
1	Підтягування на перекладині	45	25,14	55	30,73	79	44,13	179	100
2	Комплексна силова вправа	61	34,08	91	50,84	27	15,08	179	100
3	Згинання та розгинання рук в упорі на брусах	25	13,97	117	65,36	37	20,67	179	100
Рівень розвиненості силової витривалості		43	24,39	88	48,98	48	26,63	179	100

Формули розміщують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки.

Формули нумерують в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, відокремлених крапкою, наприклад: третя формула першого розділу позначається як “(1.3)”. Номер формули зазначають на рівні формули в дужках у крайньому правому положенні у рядку.

Пояснення значень кожного символу й числового коефіцієнта потрібно давати з нового рядка. Перший рядок пояснень починають з абзацу словом “де” без двокрапки. Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад “... у формулі (1.3)”.

$$M_1 \times 3 + M_2 \times 2 + M_3 + M_4 - 1 = X, \quad (1.3)$$

де M_1 – мотив 1 рангу, M_2 – мотив 2 рангу, M_3 – мотив 3 рангу, M_4 – мотив 4 рангу, X – підсумкова кількість балів.

Додатки оформлюють як продовження кваліфікаційної роботи, розміщуючи їх відповідно до появи посилань на них у тексті, кожен – з нової сторінки.

Додатки мають наскрізну з рукописом нумерацію сторінок.

Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад: Додаток А; Додаток Б. Якщо у тексті один додаток, то він позначається як Додаток А.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатків, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: третій рисунок Додатка А позначається як “Рисунок А.3” і т. ін.

3.5. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Цитування

Цитати – дослівні уривки з використаних джерел – використовуються в кваліфікаційній роботі для обґрунтування, підтвердження авторських

аргументів чи для критичного аналізу літературних джерел. Текст цитати береться в лапки і наводиться без жодних змін.

Запозичені висловлювання обов'язково беруть у лапки (оформлювати у вигляді цитати) та посилаються на першоджерело. Порухення цих вимог може призвести до кваліфікації дій автора як плагіату й до не допуску роботи до захисту.

Щоб скористатися цитатою в тексті кваліфікаційної роботи можуть бути вжиті й інші слова цитати. Наприклад: *Як вважав ...; Як писав у своїй роботі «Психологія спорту» С. Вейнберг ...*

Цитування має бути помірним. Перевантаженість тексту цитатами надає роботі компілятивного характеру і створює враження, ніби автор не має власної думки. Щоб не перенасичувати текст цитатами, доцільно використовувати переказ чужих думок. Переказ має бути максимально точним. Як і цитата, переказ має супроводжуватись посиланням на використане джерело.

Приклад:

Цитата в тексті: "... витривалість – це здатність до ефективного виконання вправи, що забезпечує подолання втоми, яка розвивається"[13, с. 817].

Відповідний опис у переліку посилань:

13. Платонов В. Н. Система підготовки спортсменів в олімпійському спорті. Общая теория и ее практические приложения: учеб. Київ: Олімпійська література, 2015. 1432 с.

Як при цитуванні, так і при переказі слід потурбуватися про різноманітність мовних засобів, що використовуються для введення в текст цитати чи переказу чужих думок.

Посилання

Особливу увагу при виконанні кваліфікаційної роботи слід приділити використанню наукових праць інших авторів. Таке використання можливе лише за умови дотримання авторських прав та належним чином оформлених посилань.

Посилання на використані джерела здійснюються в тексті роботи з позначенням порядкового номера за списком використаних джерел. Посилання подаються у тексті роботи у квадратних дужках – [14, с. 20], де перша цифра – номер джерела у списку літератури, а друга – номер сторінки.

Якщо посилання здійснюється в цілому на джерело чи групу джерел, то в дужках зазначаються лише номери посилань, наприклад, «... у працях С. К. Андрущенко, Б. М. Бодрука, Г. Т. Головченка та М. В. Марченка, [3, 6, 9, 15] зазначається, що...».

Якщо необхідно зіслатися на конкретні сторінки використаних джерел, то слід зазначати і номери посилань, і номери сторінок у джерелах, наприклад, «...В. А. Дробот та К. О. Лавриненко [10, с. 36-38; 12, с. 45] стверджують про...».

Найбільш часто використовується посилання на одну працю одного автора на конкретну сторінку, наприклад, «П. Мосійчук, обґрунтовує такі принципи навчання: ...» [17, с. 101].

Розділ 4. ПІДГОТОВКА, ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Попередній захист кваліфікаційної роботи

Попередній захист курсантом кваліфікаційної роботи відбувається на засіданні відповідної кафедри за встановленим графіком, не пізніше 3 тижнів до початку державної атестації.

На попередній захист курсант має подати надрукований та перевірений науковим керівником текст роботи.

Захист проводиться на засіданні кафедри за обов'язкової присутності начальника (завідувача) кафедри та наукового керівника і передбачає такі процедурні етапи:

1) виступ автора кваліфікаційної роботи з повідомленням про основні положення та результати роботи;

2) відповіді курсанта на усні та письмові запитання членів кафедри щодо змісту роботи;

3) виступ наукового керівника про якість виконання роботи, про можливість допуску роботи до захисту перед ЕК.

Кафедра робить висновок про готовність роботи до захисту перед ЕК, встановлює час роботи над зауваженнями та термін подачі роботи, оформленої згідно з вимогами, на кафедрі.

Висновок-витяг із засідання кафедри є підставою для допуску роботи до захисту перед ЕК. На цьому ж засіданні кафедри затверджуються рецензенти кваліфікаційної роботи.

4.2. Рецензування кваліфікаційної роботи

Склад рецензентів затверджує начальник інституту за поданням начальника випускової кафедри. Рецензентами можуть бути викладачі інших кафедр університету, науково-педагогічні працівники інших університетів, а також провідні фахівці у сфері, що пов'язана з кваліфікаційною роботою.

Рецензія – це характеристика якості кваліфікаційної роботи, тому вона має бути об'єктивною, відображати як позитивні, так і негативні сторони роботи й містити оцінку за прийнятою шкалою оцінювання знань курсантів.

У рецензії мають бути відзначені такі позитивні аспекти роботи як: самостійність дослідження, його актуальність, відповідність зазначеній темі, ступінь опрацьованості джерел, інших матеріалів та наявність висновків. Рецензент обов'язково має вказати чи відповідає оформлення роботи встановленим вимогам, ступінь розкриття курсантом теми та виконання визначених завдань.

Недоліки, виявлені рецензентом при вивченні кваліфікаційної роботи, за характером та змістом можуть розглядатись як:

недоліки теоретичного характеру – неповнота чи поверховість розгляду окремих питань, компілятивний характер кваліфікаційної роботи, суперечливість позицій автора, неправильне оцінювання існуючих теоретичних положень, відсутність власних висновків та пропозицій тощо;

невідповідність сучасному стану – розгляд явищ чи подій, що вже відійшли в минуле як наявних;

недоліки технічного характеру – неповне чи неточне наведення у кваліфікаційній роботі назв та окремих положень нормативних актів, неточний їх переклад, неправильне посилання на джерела їх опублікування тощо;

недоліки редакційного характеру – неправильні чи неточні посилання на літературні джерела, орфографічні та пунктуаційні помилки.

Окрім вказаних, можуть мати місце й інші недоліки – порушення загальних вимог до оформлення роботи (перевищення обсягу, відсутність обов'язкових складових змісту чи вступу, недоліки в зовнішньому оформленні роботи тощо), невиправдані запозичення з літератури. Результатом рецензування має бути письмова рецензія, що підписується рецензентом та долучається до кваліфікаційної роботи. Неправильно прорецензована робота рішенням ЕК спрямовується на повторне рецензування.

Форма написання рецензії довільна, однак вона передбачає низку аспектів, що є обов'язковими, а саме:

визначення рецензентом актуальності обраної курсантом теми;

оцінювання рецензентом визначених у роботі предмета, мети та завдань дослідження, запропонованого ним плану (змісту) кваліфікаційної роботи;

оцінювання конкретної особистої участі автора в одержанні результатів, викладених у кваліфікаційній роботі;

ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у роботі;

оцінювання структури роботи, мови, стилю, грамотності викладу наукового матеріалу;

висновок рецензента щодо наявності в кваліфікаційній роботі позитивних моментів; узагальнений виклад таких переваг;

висновок рецензента щодо наявності в дипломній роботі недоліків, виклад недоліків у систематизованому вигляді з відповідними конкретними прикладами;

визначення впливу позитивних аспектів та недоліків на оцінювання кваліфікаційної роботи;

остаточний висновок щодо ступеня відповідності кваліфікаційної роботи тим вимогам, що ставляться до такого виду робіт в університеті – «повністю відповідає», «в основному відповідає», «повністю не відповідає»;

пропозиція щодо можливої конкретної оцінки дипломної роботи з урахуванням її захисту у ДЕК – «відмінно», «добре», «задовільне», «незадовільно».

Курсант має право задалегідь ознайомитися з текстом рецензії. Негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи від її захисту.

Орієнтовну форму рецензії на кваліфікаційну роботу відображено у Додатку Е.

4.3. Підготовка кваліфікаційної роботи до захисту

Не пізніше за місяць до захисту, курсант подає на відповідну кафедру:

1. Примірник кваліфікаційної роботи, у переплетеному вигляді, із висновком начальника кафедри про допуск до захисту та особистим підписом на титульній сторінці.
2. Відгук наукового керівника з характеристикою діяльності випускника під час виконання кваліфікаційної роботи без зазначення оцінки.
3. Рецензію на кваліфікаційну роботу із зазначенням оцінки.

4.4. Захист кваліфікаційної роботи

На захист кваліфікаційної роботи у ЕК подають:

1. Зброшурований примірник кваліфікаційної роботи з висновком начальника кафедри про допуск до захисту.
2. Відгук керівника з характеристикою діяльності випускника під час виконання кваліфікаційної роботи без зазначення оцінки. Форма відгуку наукового керівника на кваліфікаційну роботу міститься у Додаток Ж.
3. Рецензія на кваліфікаційну роботу з зазначенням рекомендованої оцінки.
4. Подання голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної роботи (проекту) із довідкою успішності курсанта.

Крім цього, ЕК до захисту кваліфікаційної роботи можуть бути подані:

1. Друковані статті, тези, програми конференцій за темою роботи, у яких курсант брав участь.
2. Макети.
3. Зразки матеріалів і виробів.
4. Документи, що вказують на практичне застосування роботи тощо.

Захист проводиться на відкритому засіданні ЕК за участю не менш чим половини її складу за обов'язкової присутності голови комісії. На захисті можуть бути присутні і брати участь в обговоренні всі охочі, не порушуючи порядку й процедури захисту, оскільки захист є прилюдним.

Процедура захисту включає:

1. Доповідь курсанта про зміст роботи.
2. Запитання до дипломника.
3. Оголошення відгуку наукового керівника та рецензента.
4. Відповіді курсанта на запитання членів ЕК та осіб, присутніх на захисті.
5. Заключне слово курсанта.
6. Рішення комісії про оцінку роботи.

Вступне слово необхідно підготувати заздалегідь у формі виступу, в якому доцільно висвітлити такі важливі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто; елементи новизни у теоретичних положеннях та в практичних рекомендаціях; і з якими труднощами довелось зіткнутися в процесі дослідження, які положення не знайшли підтвердження.

У виступі мають міститися також відповіді на основні зауваження наукового керівника та рецензента. Доповідь курсанта не має перевищувати за часом 10–15 хвилин.

Для кращого сприймання матеріалу необхідно підготувати презентацію.

Під час захисту кваліфікаційної роботи курсант зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження у відгуках та рецензіях, а також у виступах на захисті. Захист кваліфікаційної роботи фіксується в протоколі ЕК.

Оцінка кваліфікаційної роботи виставляється на закритому засіданні ЕК і оголошується її головою випускнику і всім присутнім на відкритому засіданні.

Тривалість захисту однієї кваліфікаційної роботи не має перевищувати 30 хвилин.

4.5. Оцінювання кваліфікаційної роботи

Результати захисту кваліфікаційної роботи оцінюються за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ЄКТС. При цьому:

90-100 балів відповідають оцінці за національною шкалою – “відмінно”, за шкалою ЄКТС – “А”;

80-89 балів – “добре” – “В”;

65-79 балів – “добре” – “С”;

55-64 бали – “задовільно” – “D”;

50-54 бали – “задовільно” – “Е”;

35-49 балів – “незадовільно” – “FX”;

1-34 бали – “незадовільно” – “F”.

Результати захисту кваліфікаційної роботи оформлюються протоколом, що складається на кожного курсанта окремо.

Окремі думки членів підкомісії ЕК, висловлені під час обговорення захисту кваліфікаційних робіт чи її оцінювання, а також рекомендації з практичного використання кваліфікаційної роботи заносяться до протоколу.

Протокол засідання комісії про захист кваліфікаційної роботи затверджується головою ЕК у день її захисту.

У разі прийняття оцінки курсанту із занесенням окремої думки члена підкомісії голова ЕК мусить розглянути суперечливі питання, за необхідності залучаючи фахівців зі складу ЕК або з числа наукових та науково-педагогічних працівників університету, та прийняти остаточне рішення про затвердження протоколу.

Результати захисту кваліфікаційних робіт оголошуються курсантам у день затвердження протоколів головою ЕК.

У разі незадовільного захисту кваліфікаційної роботи ЕК визначає можливість подання курсантом до повторного захисту тієї самої роботи з доопрацюванням, що вказується комісією, чи необхідність опрацювання нової теми, що визначається кафедрою та затверджується начальником Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського.

Допуск курсантів до повторного захисту кваліфікаційної роботи здійснюється в установленому порядку.

4.6. Порядок зберігання кваліфікаційних робіт

Кваліфікаційні роботи, оформлені відповідним чином передаються до фондів бібліотеки університету, про що складається відповідний акт, який зберігається на випусковій кафедрі.

ДОДАТКИ

Додаток А
ЗАТВЕРДЖУЮ
Керівник кваліфікаційної роботи

(військове звання, підпис, прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 20 __ року

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН виконання кваліфікаційної роботи курсанта навчальної групи № _____

(військове звання, прізвище, ім'я та по батькові)

№ з/п	Основні заходи	Термін виконання	Відмітки про виконання	Примітка
1	2	3	4	5
1	<p>Організаційно-підготовчий етап</p> <p>Вибір та затвердження теми кваліфікаційної роботи і наукового керівника.</p> <p>Отримання завдання на підготовку індивідуального плану виконання кваліфікаційної роботи.</p> <p>З'ясування теми і мети роботи, вивчення розділів та основних питань, визначених у завданні на розроблення кваліфікаційної роботи.</p> <p>Проведення необхідного огляду та аналізу аналогічних програмних розробок та їх застосувань у відповідних галузях тощо.</p>			
2	<p>Безпосередня робота над змістом кваліфікаційної роботи</p> <p>Підбір і вивчення рекомендованої літератури й інших матеріалів за темою кваліфікаційної роботи.</p> <p>Відпрацювання плану-проспекту кваліфікаційної роботи та затвердження його науковим керівником.</p> <p>Вивчення досвіду проведення експерименту чи анкетування. Написання теоретичної частини роботи згідно з планом-проспектом, затвердженим керівником.</p> <p>Збирання фактичного матеріалу під час стажування. Проведення наукового дослідження за темою роботи.</p> <p>Викладення тексту роботи згідно з її структурою, формулювання висновків та рекомендацій.</p> <p>Відпрацювання наукових праць і подання їх на перевірку науковому керівникові.</p>			

1	2	3	4	5
	Подання науковому керівникові на перевірку завершеної кваліфікаційної роботи.			
3	<p>Заключний етап</p> <p>Брошування роботи.</p> <p>Подання зброшурованої кваліфікаційної роботи для перевірки та написання відгуку науковим керівником.</p> <p>Подання кваліфікаційної роботи у визначений час на рецензію.</p> <p>Отримання дозволу від начальника кафедри на допуск кваліфікаційної роботи до захисту після ознайомлення його зі змістом роботи, відгуком та рецензією.</p> <p>Підготовка доповіді та ілюстративних матеріалів до захисту кваліфікаційної роботи.</p> <p>Тренування захисту кваліфікаційної роботи перед колективом кафедри та внесення коректив у зміст доповіді й ілюстративного матеріалу курсанта (за необхідності).</p> <p>Доопрацювання доповіді та ілюстративного матеріалу з урахуванням зауважень</p>			

Додаток Б

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ ІВАНА ЧЕРНЯХОВСЬКОГО

(Гриф обмеженні доступу)
Прим. №

Інститут _____
(найменування інституту)

Кафедра _____
(найменування кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

_____ (військове звання)

_____ (прізвище)

_____ (ім'я та по батькові)

Тема _____
(назва теми)

Керівник . _____ • _____
(науковий ступінь, вчене звання, військове звання, прізвище, ім'я та по батькові)

“ _____ ” _____ 20 __ року _____
(підпис)

До захисту допускається.

Начальник кафедри _____
(науковий ступінь, вчене звання, військове звання)

_____ (прізвище, ім'я та по батькові)

“ _____ ” _____ 20 __ року _____
(підпис)

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	2
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ТА ЗАХОДІВ ФІЗИЧНОГО ВПЛИВУ	5
1.1. Підготовка майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування спеціальних засобів та заходів фізичного впливу як предмет наукових досліджень	5
1.2. Особливості оперативно-службової діяльності органів охорони державного кордону і підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників	9
1.3. Сутність, зміст та структура готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування спеціальних засобів та заходів фізичного впливу в процесі оперативно-службової діяльності	15
Висновки до розділу	20
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА СФОРМОВАНOSTІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ТА ЗАХОДІВ ФІЗИЧНОГО ВПЛИВУ	21
2.1. Методика проведення дослідження	21
2.2. Критерії, показники та характеристика рівнів сформованості готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування спеціальних засобів та заходів фізичного впливу	27
2.3. Стан підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування спеціальних засобів та заходів фізичного впливу в процесі оперативно-службової діяльності	33
2.4. Обґрунтування педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування спеціальних засобів та заходів фізичного впливу	39
Висновки до розділу	44
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І РЕЗУЛЬТАТИ ФОРМУВАЛЬНОГО ЕТАПУ ЕКСПЕРИМЕНТУ	45
3.1. Зміст і методика формувального етапу експерименту	45
3.2. Результати дослідно-експериментальної роботи	51
3.3. Методичні рекомендації науково-педагогічному складу щодо підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування спеціальних засобів та заходів фізичного впливу в процесі оперативно-службової діяльності	58
Висновки до розділу	63
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
ДОДАТКИ	70

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ В
КВАЛІФІКАЦІЙНІЙ РОБОТІ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агаєв Н. Негативні психічні стани військовослужбовців у бойових умовах: класифікація, визначення, ідентифікація. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Психологічні науки*. Хмельницький : вид-во НАДПСУ, 2016. № 2. С. 5–23.

2. Антошків Ю. М. Вдосконалення професійно-прикладної фізичної підготовки курсантів вищих навчальних закладів МНС України : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Львів, 2006. 20 с.

3. Башавець Н. А. Теоретико-методичні засади формування культури здоров'язбереження як світоглядної орієнтації студентів вищих економічних навчальних закладів : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2012. 555 с.

4. Коқун О. М. Нічик О. В. Психофізіологічні аспекти професійного відбору фахівців для діяльності в особливих умовах. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. Харків : Університет цивільного захисту України, 2008. Вип. 5. С. 67–78.

Підручники, монографії:

Один автор:

Варій М. Й. Загальна психологія : підруч. 3-тє вид. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 1007 с.

Два автори:

Вітченко А. О., Осьодло В. І. Педагогіка вищої військової школи : підруч. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2017. 504 с.

Три автори:

Ареф'єв В. Г., Андрєєва О. В., Михайлова Н. Д. Практикум учителя фізичної культури: метод. посіб. для студ. навч. закл. II-IV рівнів акредитації. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О. А., 2014. 400 с.

Чотири і більше авторів:

Методичні рекомендації з організації фізичної підготовки в особливий період / Вербин Н. Б., Гапоненко Г. М., Глазунов С. І., Грищенко Д. С., Жембровський С. М., Іващенко Л. Я., Петрачков О. В., Романюк О. А., Фіногенов Ю. С.; за ред. Ю. С. Фіногенова. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2015. 68 с.

Статті в періодичних виданнях:

Агаєв Н. Негативні психічні стани військовослужбовців у бойових

умовах: класифікація, визначення, ідентифікація. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Психологічні науки*. Хмельницький : вид-во НАДПСУ, 2016. № 2. С. 5–23.

Багатотомні документи:

Теорія і методика фізичного виховання : в 2 т. / за ред. Т. Ю. Круцевич. Київ : Олімпійська література, 2012. Т. 1 : Загальні основи теорії та методики фізичного виховання. 392 с.

Словники:

Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : ВТФ Перун, 2009. 1736 с.

Законодавчі та нормативні документи:

Про Вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення 17.03.2015).

Про затвердження Тимчасової настанови з фізичної підготовки у Збройних Силах України: наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 11.02.2014 р. № 35. Київ : ГШ ЗСУ, 2014. 158 с.

Автореферати дисертацій та дисертації:

Антошків Ю. М. Вдосконалення професійно-прикладної фізичної підготовки курсантів вищих навчальних закладів МНС України : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Львів, 2006. 20 с.

Башавець Н. А. Теоретико-методичні засади формування культури здоров'язбереження як світоглядної орієнтації студентів вищих економічних навчальних закладів : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2012. 555 с.

Електронні ресурси:

Ипполитова Н., Стерхова Н. Анализ понятия “педагогические условия”: сущность, классификация. *General and Professional Education*, 2012. № 1. С. 8–14. URL :http://genproedu.com/paper/2012-01/full_008-014.pdf (дата звернення 11.02.2016).

Іноземні джерела:

Advanced exercise physiology. 2nd ed. / editors, P. Farrell, M. Joyner, V. Caiozzo. Philadelphia: American College of Sports Medicine. 2012. 719 p.

Marcus B H., Forsyth L H. Motivating people to be physically active. Philadelphia : United Graphics, 2009. 200 p.

Nady S., Nix C. Relations between preventive health behavior and hardiness. *Psychological Reports*. 1988. Vol. 65. P. 339–345. <https://doi.org/10.2466/pr0.1989.65.1.339> (дата звернення: 19.04.2015).

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ ІВАНА ЧЕРНЯХОВСЬКОГО

Рецензія
на кваліфікаційну роботу курсанта

_____ (назва напрямку підготовки (спеціальності))

_____ (військове звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Тема кваліфікаційної роботи _____

Актуальність теми _____

Наявність самостійних розробок автора _____

Практична цінність і основні висновки та рекомендації _____

Наявність недоліків _____

Загальний висновок рецензента _____

Рецензент _____

(підпис)

(науковий ступінь, вчене звання, посада, ініціали, прізвище)

" ____ " _____ 20__ р.

ВІДГУК
керівника на кваліфікаційну роботу

(військове звання, прізвище, ім'я та по батькові курсанта)

Відгук складають у довільній формі. У відгуку характеризують, кваліфікаційну роботу й обов'язково зазначають:

відповідність змісту атестаційної роботи меті дослідження;

ступінь самостійності, ініціативності, творчості;

уміння працювати з літературою, проводити розрахунки, аналізувати, узагальнювати, робити практичні та наукові висновки;

системність і грамотність викладення, уміння оформляти зібрані матеріали в науковий документ.

У висновках зазначають рівень підготовленості випускника, думку керівника про допуск кваліфікаційної роботи до захисту та можливість присвоєння курсанту кваліфікації відповідно до отриманої спеціальності (спеціалізації).

Керівник _____

(науковий ступінь, вчене звання, військове звання, прізвище, ім'я та по батькові)

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Наказ Міністерства оборони України “Про затвердження Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів України” від 20.07.2015 № 346.

2. Наказ Міністерства оборони України “Про затвердження Положення про екзаменаційні комісії вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів” від 09.09.2015 № 472.

3. Наказ Міністра освіти і науки України та Міністра оборони України “Про затвердження Змін до Інструкції з планування та обліку діяльності науково-педагогічних (педагогічних) працівників вищих військових навчальних закладів (військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів, навчальних центрів Збройних Сил України)” (зі змінами) від 21.02.2006 № 99/116.

4. Наказ начальника Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського “Про організацію в університеті заходів щодо запобігання та виявлення академічного плагіату” від 24.06.2016 № 173.

5. Наказ начальника Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського “Про затвердження Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових, навчально-методичних працях, що розробляються в університеті” від 07.09.2016 № 220.

6. ДСТУ 3008-95 Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення. – К.: Держстандарт України, 1996. 36 с.